

Gốc đa ký ức

ISSN: 2734-9195 08:05 31/01/2026

Bây giờ, gốc đa ấy đã bị thời gian xóa mờ. Nhưng trong tôi, nó trở thành biểu tượng của vô thường, nơi những phận đời không tên đều cần được nhìn bằng ánh mắt từ bi.

Hồi bé, trong những buổi trưa hè oi ả hay tối sáng trăng, tôi thường ngồi bên hiên nghe người lớn kể chuyện. Chuyện làng, chuyện ruộng đồng, chuyện người sống, người đã khuất. Trong ký ức non nớt ngày ấy, ranh giới giữa thực và hư mỏng manh như làn khói bếp. Nhắc đến ma, tôi sợ, nhưng nỗi sợ ấy lại mang theo một sự tò mò rất trẻ thơ, như thể phía sau bóng tối còn có điều gì đó chưa được gọi tên.

Người hay kể cho tôi nghe nhất là bà Gù - một người đàn bà hàng xóm, lưng còng theo năm tháng, miệng lúc nào cũng bồm bẻm nhai trầu. Những câu chuyện của bà không đầu không cuối, khi thực khi hư, nhưng bao giờ cũng đọng lại một điều gì đó khiến tôi suy nghĩ rất lâu.

(Ảnh: Internet)

Năm tôi chín, mười tuổi, mẹ tôi được chia một mảnh ruộng đặc biệt. Giữa thửa ruộng là một gò đất lớn, trên đó mọc một cây đa già cỗi. Gốc đa ấy không giống bất cứ gốc đa nào tôi từng thấy: thân sù sì, rễ nổi ngoằn ngoèo, lá thưa thớt, vàng úa, như đã cạn kiệt sinh lực. Người lớn trong làng bảo cây đa ấy có từ rất lâu, lâu đến mức chẳng ai còn nhớ nó được trồng từ bao giờ.

Mảnh ruộng này khiến mẹ tốn nhiều công sức. Dù chăm bón đủ bề, tìm mọi cách bầy lũ chuột làm tổ ở gốc đa cắn phá nhưng thóc lúa thu hoạch chẳng được bao nhiêu. Tôi theo mẹ ra đồng, luôn tránh xa cái gò đất ấy. Không hẳn vì sợ, mà vì trong lòng trẻ thơ, nơi đó mang một vẻ gì đó rất lạnh lẽo và cô độc.

Người ta đồn rằng gốc đa có “người âm” nường nấu, có tiểu sành chôn từ thuở xa xưa, có những linh hồn vất vưởng chưa tìm được chốn quay về. Bởi thế, không ai dám phá bỏ gò đất ấy. Con người, trong nỗi sợ mơ hồ của mình, đã vô tình để mặc một phần đất đai hoang hóa, như cách họ lẩn tránh những điều không thể lý giải.

Một lần, tôi hỏi bà Gù:

- Bà có thật sự gặp ma ở gốc đa không?

Bà nhai trầu chậm rãi, rồi cười hiền:

- Có chứ. Họ thật tội nghiệp cháu à. Không được siêu thoát, họ mới phải lang thang như thế.

Câu nói ấy, lúc bấy giờ tôi chưa hiểu. Sau này nghĩ lại, mới thấy đó là một lời rất gần với đạo lý nhà Phật. Trong vòng sinh tử luân hồi, ai cũng là kẻ đang đi tìm một chỗ nương tựa.

Bà kể, một đêm khuya đi chợ sớm, bà gặp những hiện tượng lạ bên gốc đa: tiếng khóc, bóng người, những trò trêu ghẹo vô hình. Nhưng điều khiến tôi nhớ mãi không phải là nỗi sợ, mà là thái độ của bà. Bà không nguyên rủa, không hoảng loạn. Bà chỉ lặng lẽ đi tiếp, làm việc của mình, như thể hiểu rằng mỗi chúng sinh đều đang mang một nỗi khổ riêng.

- Nước sông không phạm nước giếng, bà nói, ai ở cảnh giới nào thì sống trong cảnh giới ấy.

Sau này, tôi mới thấm: đó chính là cái nhìn của người biết tôn trọng nhân duyên, không khởi tâm đối kháng.

Có lần, bà gặp một người đàn ông chở theo “một đứa trẻ lạ” giữa đêm khuya. Đứa trẻ biến mất không dấu vết. Bà chỉ thở dài:

- Chắc lúc sống người ta khổ lắm nên chết rồi vẫn chưa buông được.

(Ảnh: Internet)

Tuổi thơ tôi lớn lên cùng những câu chuyện như thế. Tôi từng sợ bóng tối, sợ tiếng động lạ, nhưng rồi, nỗi sợ ấy dần nhường chỗ cho một cảm giác khác: xót xa. Tôi bắt đầu nghĩ rằng, nếu có những linh hồn quanh quẩn nơi gốc đa, thì có lẽ họ không đáng sợ. Đáng sợ hơn là sự lãng quên, là không ai nhớ đến, không ai cầu nguyện cho họ được an yên.

Mẹ tôi từng nói:

- Nhà mình có thổ công, có tổ tiên phù hộ, con không phải sợ.

Câu nói chắc chắn ấy chứa đựng niềm tin rất dân gian, nhưng cũng rất Phật giáo: tin vào sự che chở của những điều thiện lành, tin vào sự kết nối giữa người sống và người đã khuất bằng lòng thành.

Bây giờ, gốc đa ấy đã bị thời gian xóa mờ. Nhưng trong tôi, nó trở thành biểu tượng của vô thường, nơi những phận đời không tên đều cần được nhìn bằng ánh mắt từ bi.

Nếu có những linh hồn từng nường nấu nơi gốc đa năm ấy, tôi chỉ mong họ đã tìm được con đường sáng, buông bỏ khổ đau, nhẹ bước sang một kiếp khác an lành hơn. Và nếu ký ức còn ở lại trong tôi, thì đó cũng là một cách để tôi học cách sống chậm, sống hiền, và biết thương hơn những gì mắt thường không nhìn thấy.

Tác giả: **Trà Đông (Bùi Thị Nhung)**

Địa chỉ: số nhà 50, đường Lê Quý Đôn - TDP Văn Khôi, xã Kiến Xương, tỉnh Hưng Yên (Thái Bình cũ).